

Nr 28.

Ankom till riksdagens kansli den 4 maj 1945 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i 30 kap. rättegångsbalken i 1734 års lag, m. m., dels ock en i ämnet väckt motion.

Genom en den 23 mars 1945 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 251, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga nedan intagna vid propositionen fogade förslag till

- 1) lag om ändring i 30 kap. rättegångsbalken i 1734 års lag;
- 2) lag om ändring i lagen den 14 maj 1915 (nr 139) angående Kungl. Maj:ts högsta domstols tjänstgöring på avdelningar; samt
- 3) lag om ändrad lydelse av 49 § utsökningslagen.

I samband med propositionen har utskottet till behandling förehaft en i anledning av densamma av herr *Johansson* i Stockholm inom andra kammaren väckt motion, nr 573, vari yrkats avslag å propositionen.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för Kungl. Maj:ts förslag, får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas nedan, hänvisa till propositionen. För motiveringen till motionärens yrkande redogöres nedan.

Gällande rätt m. m.

Jämlikt 30 kap. rättegångsbalken i den lydelse detta kapitel erhöll genom 1915 års lagstiftning gälla vissa begränsningar i rätten att fullfölja mål till högsta domstolen. Mot hovrätts slutliga utslag i dit fullföljt tvistemål eller ärende, som angår penningar eller sådant som kan skattas i penningar, må talan ej fullföljas, när värdet av vad parten i hovrätten tappat uppenbart icke uppgår till 1 500 kronor (summa revisibilis). Rör målet även sådant, som ej kan skattas i penningar, och har utslaget därutinnan gått parten emot, äger han dock fullfölja talan i målet. I brottmål, som fullföljts till hovrätt eller blivit dess prövning underställt, må målsägande ej söka ändring i hovrätts utslag, om ej hans talan avser ansvar för brott, varå straffarbete eller avsättning kan följa. Ej heller den tilltalade äger söka ändring i hovrätts utslag med mindre han blivit sakfällad för sådant brott eller för annat brott dömts till frihetsstraff eller någon av vissa andra med frihetens förlust förenade påföljder, mistning av befattning på viss tid eller dagsböter ej under sextio eller fällts till böter eller vite i penningar ej under 1 500 kronor. Rör brottmål annat än ansvar, gälla motsvarande regler som

för tvistemål och ärenden. Part, som enligt nu angivna regler ej äger fullfölja talan, äger dock hos Konungen söka tillstånd till talans fullföljande. Sådant tillstånd må meddelas, om det för enhetlig lagtolkning eller rättstillämpning är av synnerlig vikt, att hans talan prövas, eller ock parten visar, att talans prövning för honom skulle ha synnerlig betydelse utöver det föreliggande målet. — Allmänt åtal må ej fullföljas till högsta domstolen av annan åklagare än justitekanslern eller ock riksdagens justitieombudsman eller militieombudsman.

Rätten att fullfölja talan till högsta domstolen är betingad av vissa prestationer av den klagande parten. Han är skyldig att nedsätta fullföljdsavgift, 150 kronor, samt tillika 150 kronor till säkerhet för motpartens kostnadsersättning. Fritagna från denna skyldighet äro dock kronan, allmän åklagare samt tilltalad, som i målet hålles häktad eller enligt beslut i målet är intagen å allmän uppfostringsanstalt eller i avbidan därå hålles i förvar. Annan tilltalad, som för talan i fråga om honom ådömt ansvar, är befriad från nedsättande av fullföljdsavgift. Nedsättning till säkerhet för kostnadsersättning erfordras icke, då enskild motpart ej finnes. Särskilda regler gälla för det fall, att part på grund av fattigdom ej förmår fullgöra nedsättningskyldigheten. Han har att därom förete behörigt intyg. Detta befriar alltid parten från skyldighet att nedsätta fullföljdsavgift. För befrielse från nedsättning även av belopp till säkerhet för kostnadsersättning fordras däremot dispens (s. k. fattigdispens). Villkor för sådan dispens är, att högsta domstolen med hänsyn till omständigheterna i målet finner skäl lämna sådan.

Enligt den fullföljdsordning, som är föreskriven i 54 kap. 9 och 10 §§ nya rättegångsbalken, erfordras i mål, som från underrätt fullföljts till hovrätt, i regel särskilt tillstånd för att talan mot hovrättens dom eller beslut i målet skall komma under högsta domstolens prövning. Sådant tillstånd, prövningstillstånd, må meddelas allenast 1. om för enhetlig lagtolkning eller rättstillämpning är av synnerlig vikt, att talan prövas av högsta domstolen, eller parten visar, att talans prövning eljest skulle hava synnerlig betydelse utöver det föreliggande målet (prejudikat- och intressedispens) eller 2. om anledning förekommer till ändring i det slut, vartill hovrätten kommit, eller eljest med hänsyn till omständigheterna i målet skäl förekomma till talans prövning (ändringsdispens). I mål, motsvarande dem, som drabbas av nu gällande fullföljdsbegränsningar, må prövningstillstånd endast meddelas enligt punkt 1.

Liksom för närvarande skall även enligt nya rättegångsbalken behandling av frågan huruvida prövningstillstånd skall meddelas tillkomma tre justitieråd; för meddelande av prövningstillstånd enligt punkt 2 erfordras allenast, att någon av ledamöterna anser, att sådant bör lämnas.

Jämväl enligt nya rättegångsbalken skall — i huvudsaklig överensstämmelse med gällande rätt — nedsättning av fullföljdsavgift och kostnadsersättning äga rum. Då emellertid nya rättegångsbalkens bestämmelser om fullföljdstillstånd omfatta i stort sett samtliga från underrätt fullföljda mål, har den särskilda fattigdispensen kunnat bortfalla.

Högsta domstolen skall enligt lagen den 14 maj 1915 angående Kungl. Maj:ts högsta domstols tjänstgöring på avdelningar utgöras av tjugufyra justitieråd, av vilka tre tjänstgöra i lagrådet. Enligt § 22 regeringsformen i dess lydelse före den 11 april 1945 kunde ringare mål i högsta domstolen prövas och avgöras av fem ledamöter så ock av fyra, om alla fyra voro ense om slutet. Över viktigare saker skulle minst sju döma. Det högsta antal ledamöter som — med undantag för de s. k. plenimålen, vilka avgöras av högsta domstolen i dess helhet — kunde deltaga i avgörandet av något mål var åtta.

Efter en den 11 april 1945 utfärdad grundlagsändring är högsta domstolen i alla mål domför med fem ledamöter, och det högsta antalet ledamöter, som, bortsett från plenimålen, må deltaga i avgörandet av något mål är sju. Därjämte har enligt den nya lydelsen av § 22 regeringsformen överlämnats att i allmän lag bestämma domfört antal vid prövning av nådeärenden. Högsta domstolen skall enligt nämnda lag den 14 maj 1915 under tjugunio veckor av året arbeta på tre avdelningar, under åtta veckor på en avdelning samt under den övriga delen av året med undantag av tre veckors julferier och två veckors påskferier eller under tio veckor på två avdelningar. För avgörande av dispensansökningar, därvid domstolen är domför med tre ledamöter, skall tjänstgöring fullgöras på en särskild avdelning, dispensavdelningen.

De i högsta domstolen tjänstgörande justitieråden äga fördela tjänstgöringsskyldigheten sig emellan. Ledamöterna cirkulera å avdelningarna efter en viss plan. Avdelningarnas sammansättning växlar alltså inom vissa tidsperioder, i regel en vecka. En avdelning, sammansatt av sju ledamöter, tjänstgör hela året med undantag av ferierna eller alltså under fyrtiosju veckor, en avdelning om fem ledamöter under trettionio veckor och en annan avdelning om fem ledamöter under tjugunio veckor om året. Det sammanlagda antalet på en gång å dömande avdelningar i högsta domstolen arbetande justitieråd utgör alltså sjutton; de återstående fyra justitieråden tagas i anspråk för tjänstgöring å den särskilda dispensavdelningen samt såsom ersättare för övriga ledamöter vid sjukdom och andra förhinder.

Av den nu lämnade redogörelsen framgår, att hela antalet tjänstgöringsveckor för samtliga avdelningar för år utgör 115 eller, med jämn fördelning å samtliga tre avdelningar, 38 $\frac{1}{3}$. Arbetet å tjänsterummet fortgår varje vecka under fem helgfria dagar med en arbetstid av minst fyra timmar dagligen. Härtill kommer ett betydande hemarbete för avfattande av domar och utslag i föredragna mål.

Till högsta domstolen fullföljda mål samt ärenden som ankomma på högsta domstolens åtgärd föredragas inför domstolen av revisionssekreterare. För innevarande budgetår äro anvisade medel till, förutom i personalförteckningen för nedre justitierevisionen upptagna tjugusju revisionssekreterare, fyra extra revisionssekreterare under hela året och ytterligare en extra revisionssekreterare under halva året. I nedre justitierevisionen fördelas målen och ärendena mellan revisionssekreterarna i regel efter sådana grunder att envar revisionssekreterare kommer att fullgöra föredragning under 20 dagar om året.

Arbetsbördan i högsta domstolen och nedre justitierevisionen under de senaste fyra åren ävensom den vid utgången av ettvarvt av nämnda år föreliggande arbetsbalansen framgår av nedanstående tabeller.

År	Revisionsmål				Besvärsmål				Summa			
	Under året inkomna	Summa till handl.	Under året avgjorda	Balanserade	Under året inkomna	Summa till handl.	Under året avgjorda	Balanserade	Under året inkomna	Summa till handl.	Under året avgjorda	Balanserade
1941	269	551	269	282	733	976	753	223	1 002	1 527	1 022	505
1942	342	624	305	319	824	1 047	816	231	1 166	1 671	1 121	550
1943	346	665	322	342	957	1 188	895	294	1 303	1 853	1 217	636
1944	383	725	258	467	1 169	1 463	1 099	364	1 552	2 188	1 357	831

Anm. Antalet inkomna mål har reducerats med antalet avskrivna samt till annan rotel överförda.

År	Ans. om resning m. m. ¹				Ans. om nåd				Övriga ärenden ²			
	Under året inkomna	Summa till handl.	Under året avgjorda	Balanserade	Under året inkomna	Summa till handl.	Under året avgjorda	Balanserade	Under året inkomna	Sumtill handl.	Under året avgjorda	Balanserade
1941	74	116	68	48	768	850	746	104	166	186	160	25
1942	55	104	67	37	871	975	882	93	170	194	178	16
1943	67	105	59	46	1 182	1 275	1 155	120	188	205	183	22
1944	69	115	73	42	1 516	1 636	1 470	166	213	235	203	27

¹ Även ansökningar om återställande av försutten tid.

² Huvudsakligen ansökningar om fullföljdsdispens.

Å r	Summa mål och ans. om resning m. m.				Summa summarum			
	Under året inkomna	S:a till handläggning	Under året avgjorda	Balanserade	Under året inkomna	S:a till handläggning	Under året avgjorda	Balanserade
1941.....	1 076	1 643	1 090	553	2 010	2 679	1 996	682
1942.....	1 222	1 775	1 188	587	2 263	2 944	2 248	696
1943.....	1 370	1 958	1 276	682	2 740	3 438	2 614	824
1944.....	1 621	2 303	1 430	873	3 350	4 174	3 108	1 066

Den i tabellerna lämnade översikten utgör ett sammandrag av de från nedre justitierevisionen lämnade statistiska uppgifterna rörande arbetsläget på de olika rotlarna. En beräkning av den vid de två senaste årsskiftena föreliggande

de effektiva arbetsbalansen i fråga om mål — avseende mål, i vilka skriftväxlingen avslutats men som icke avgjorts, föredragna ej expedierade mål frånräknade — har lämnat följande resultat.

År	Revisionsmål	Besvärsmål	Summa
1943.....	336	330	666
1944.....	454	389	843

Vid de överväganden, som inom justitiedepartementet ägt rum rörande åtgärder för förberedande av nya rättegångsbalkens ikraftträdande, har uppmärksamats frågan om nedbringande av högsta domstolens arbetsbalans. Även lagrådet har i samband med sin granskning av ett av processlagberedningen utarbetat, till lagrådet remitterat förslag till lag om Kungl. Maj:ts högsta domstols sammansättning och tjänstgöring upptagit denna fråga till behandling. Lagrådet hade därvid understrukt angelägenheten av att någon tyngande arbetsbalans icke förelåge i högsta domstolen vid den tidpunkt, då den nya rättegångsordningen trädde i tillämpning, samt uttalat sig för att åtgärder för att förekomma detta vidtoges snarast möjligt. Lagrådet har yttrat, att någon minskning i balansen måhända kunde vinnas genom ändringar i domstolens arbetssätt men att ytterligare åtgärder vore erforderliga, i vilket hänseende lagrådet förordat antingen en ökning av tillgängliga arbetskrafter eller en begränsning av rätten till fullföljd till högsta domstolen.

Inom justitiedepartementet har på grund härav verkställts en utredning av denna fråga, och en promemoria angående nedbringande av arbetsbalansen i högsta domstolen har framlagts.

Promemorian.

I promemorian har till en början erinrats om att frågan om nedbringande av högsta domstolens arbetsbalans vid skilda tidpunkter och i olika sammanhang behandlats av statsmakterna och även lett till förstärkning av domstolens arbetskrafter. Sålunda utökades justitierådens antal år 1860 från 12 till 16, år 1897 från 16 till 18 och år 1905 från 18 till 21. Den år 1905 företagna ökningen avsågs att endast vara tillfällig; efter 1908 års utgång skulle antalet ledamöter, i den mån sådant på grund av inträffade ledigheter kunde ske, nedbringas till 18. Redan före denna tidpunkt upptogs ånyo, i samband med frågan om inrättande av en högsta förvaltningsdomstol, spørsmålet om högsta domstolens organisation och ledamotsantal. Den högsta domstolen dittills åvilande laggranskningen överflyttades år 1909 i samband med regeringsrättens tillkomst å en nybildad institution, lagrådet, vari skulle tjänstgöra tre justitieråd och ett regeringsråd; i anslutning härtill ökades antalet justitieråd till 24.

De sålunda vidtagna åtgärderna visade sig emellertid även de otillräckliga för att förebygga en allt större arbetsbalans i högsta domstolen. Ur synpunkten av rättsskipningens allmänna intressen framkommo samtidigt starka betänkligheter mot en ytterligare utökning av antalet justitieråd. Den begränsning av högsta domstolens arbetsbalans, som visat sig nödvändig, ansågs i

huvudsak böra vinnas genom inskränkningar i fullföljdsrätten. I detta syfte infördes år 1915 i 30 kap. äldre R.B. bestämmelser om summa revisibilis och andra ännu gällande begränsningar av fullföljdsrätten.

De 1915 beslutade fullföljdsbegränsningarna hade till en början den verkan, att högsta domstolens arbetsbalans kunde avsevärt nedbringas. Efter år 1922 inträdde emellertid åter en fortlöpande stegring och vid sammanträde den 24 april 1934 med högsta domstolens samtliga ledamöter förenade sig dessa om ett yttrande, vari framhölls, att den stora arbetsbalansen i högsta domstolen och den därav föranledda långsamheten i rättsskipningen utgjorde en så allvarlig olägenhet, att omedelbara åtgärder för balansens minskning måste anses påkallade. En sådan åtgärd kom därefter år 1935 till stånd genom införande av mellaninstans även för skiftesmål. Samma år bestämdes, att högsta domstolen från och med den 1 oktober 1935 och intill den 1 september 1936 eller den tidigare dag, som Kungl. Maj:t bestämde, skulle bestå av 28 justitieråd samt att därefter antalet justitieråd skulle, i den mån sådant i följd av inträffade ledigheter kunde ske, nedbringas till 24. Därjämte meddelades i lagen bestämmelser om högsta domstolens tjänstgöring under viss tid å fyra avdelningar. Den utökning av högsta domstolen, som sålunda kom till stånd, har numera avvecklats.

I promemorian ha diskuterats två olika utvägar att åstadkomma en ökad arbetsprodukt inom högsta domstolen och därigenom nedbringa dennas arbetsbalans. Den ena är att utöka ledamotsantalet på sätt skedde år 1935, då frågan om högsta domstolens arbetsbalans senast var aktuell. Den andra, som förordas i promemorian, är att redan nu, före ikraftträdandet av nya rättegångsbalken, göra fullföljden beroende av tillstånd enligt de grunder som avses i 54 kap. 9 och 10 §§ nya rättegångsbalken.

I promemorian har framhållits, att vid övervägande av frågan, huruvida nya rättegångsbalkens fullföljdsordning redan före nya rättegångsbalkens ikraftträdande borde i huvudsak genomföras med bibehållande i övrigt av äldre rättegångsordning, främst det spörsmålet inställde sig, om en sådan åtgärd vore förenlig med de rättssäkerhetsintressen som fullföljden till högsta domstolen vore ägnad att tillgodose.

Härefter anföres i promemorian:

Det torde vara obestriddigt, att nya rättegångsbalkens på muntlighet och bevisomedelbarhet grundade förfarande i såväl underrätt som hovrätt innebär större garantier för riktiga domslut redan i de lägre instanserna än det nu tillämpade förfarandet erbjuder. I detta sammanhang måste emellertid beaktas att, då fråga är om ändringsdispens, alla till högsta domstolen fullföljda mål komma att antingen vid dispensprövningen eller, om dispens meddelas, vid den därpå följande handläggningen å fullsuttan avdelning bliva föremål för en fullständig prövning, såvitt den fullföljda talan avser hovrättens domslut. Skulle vid dispensprövningen framkomma anledning till ändring i det slut, vartill hovrätten kommit, skall tillstånd beviljas; det nu sagda gäller även om eljest med hänsyn till omständigheterna i målet skäl förekomma till talans prövning. Såsom framgår av processlagberedningens motiv avses med detta stadgande sådana fall då, oberoende av utsikten till ändring i hovrättens avgörande, den fullföljda talans prövning kan anses påkallad av ett viktigt allmänt eller enskilt intresse, såsom då målet är av stor

social betydelse liksom då målet rör grovt brott eller betydande ekonomiska värden eller då en förut ostraffad person dömts till ansvar för vanärande brott. En ytterligare garanti är, att för prövning å fullsutten avdelning erfordras allenast, att av de i dispensprövningen deltagande tre justifieräden ett justitieråd uttalar sig därför.

Med hänsyn till det anförda har befunnits, att ur säkerhetssynpunkt några avgörande betänkligheter icke torde möta mot att redan nu i huvudsak övergå till nya rättegångsbalkens fullföljdsordning, under förutsättning dock att, i enlighet med lagrådets uttalande, tilltalad som dömts till strängt straff tillförsäkras rätt att utan tillstånd fullfölja sin talan. I enlighet härmed har i promemorian från reglerna om särskilt tillstånd som villkor för rätt att fullfölja talan gjorts undantag för det fall att tilltalad klagat över utslag, varigenom han dömts till straffarbete i minst ett år. Härmed har jämförts, att den tilltalade dömts till förvaring eller internering.

I fråga om den av de föreslagna fullföljdsreglerna beräknade arbetsvinsten har i promemorian anförts:

Den omständigheten, att tillståndsprövning införes för ett större eller mindre antal mål, i vilka parter vilja fullfölja talan mot hovrättens avgöranden, leder icke i och för sig till någon minskning av den arbetskvantitet, som högsta domstolen har att bemästra. Liksom tidigare vid obegränsad fullföljd har högsta domstolen att behandla varje sådant mål minst en gång. Härtill kommer att i de mål, i vilka tillstånd meddelas, målet måste upptagas till ny behandling inför fullsutten avdelning; i sådant fall utgör det arbete, som nedlagts för tillståndsprövningen, ett tillskott i arbetsbördan. I viss utsträckning kan detta tillskott uppvägas därav att tillståndsprövningen i de mål, vari tillstånd vägras, kan väntas taga i anspråk mindre tid än målets prövning och avgörande å fullsutten avdelning. Å andra sidan måste beaktas, att även tillståndsprövningen i det stora flertalet fall förutsätter en fullständig prövning av målet; för att en ansökan om ändringsdispens skall kunna avslås, måste alltid sådan prövning föregå. Syftet att ej blott motverka arbetsbalansens stegring utan även åvägabringa en mera betydande minskning i denna kan därför uppenbart nås under den förutsättningen, att det lägre domförhållningsantalet vid tillståndsprövningen kan vid anordnandet av ledamöternas tjänstgöring till fullo utnyttjas. Härför erfordras en uppdelning av högsta domstolens ledamöter å ett större antal arbetsgrupper än som för närvarande är fallet.

Promemorian förslår innebär, att högsta domstolens 21 i lagrådet ej tjänstgörande ledamöter indelas å tre avdelningar, vilkas sammansättning skall vara fast i perioder om lämpligen tre veckor. Varje avdelning skall tjänstgöra i sammanlagt 40 veckor årligen, vilket innebär en viss ökning i förhållande till den nuvarande ordningen, enligt vilken de tre avdelningarna såsom förut nämnts tjänstgöra sammanlagt 115 veckor. Ökningen uppkommer till större delen genom att julferierna minskas från tre till två veckor. För avgörande av dispensansökningar skola avdelningarna uppdelas i grupper om tre ledamöter eller ock särskilda grupper om tre ledamöter på annat sätt bildas av avdelningarna.

I promemorian ha verkställts beräkningar av de verkningar på arbetsbalansen, som de ändrade fullföljdsreglerna kunde antagas medföra. Med utgångspunkt från att antalet årligen inkommande mål kunde uppskattas till

omkring 1 700 och att fullföljdstillstånd skulle komma att beviljas i omkring 35 procent av målen, har i promemorian beräknats, att efter omkring två års förlopp balansen skulle vara nedbragt till omkring 500 mål eller det antal som vid beräkningarna ansetts i stort sett motsvara en normal arbetsbalans.

En omläggning av fullföljdsförfarandet efter de i promemorian angivna riktlinjerna förutsätter en omarbetning av 30 kap. rättegångsbalken i 1734 års lag. Vidare erfordras vissa ändringar i lagen om högsta domstolens tjänstgöring på avdelningar. De verkställighetsregler som meddelas i 49 § andra stycket utsökningslagen i fråga om hovrätts dom i vissa fall ha ansetts icke lämpligen böra bibehållas. I samband med den omarbetning av 30 kap. rättegångsbalken, som nödvändiggjorts av det ändrade fullföljds-systemet, ha även vissa andra smärre jämkningar i kapitlet vidtagits. Förslag till erforderliga lagändringar ha fogats vid promemorian, och i denna har ock lämnats en speciell motivering till lagförslagen. Då promemorian — med undantag av lagförslagen — finnes intagen i propositionen å s. 49—84, hänvisar utskottet till propositionen i denna del.

Yttranden över promemorian.

Över promemorian och de därvid fogade lagförslagen ha högsta domstolens ledamöter avgivit yttrande vid sammanträde den 5 februari 1945. Vidare ha, efter remiss, yttranden avgivits av rikets hovrätter, nedre justitierevisionen, justitiekanslersämbetet, justitieombudsmannen och militieombudsmannen ävensom av styrelsen för Sveriges advokatsamfund.

Förslagen ha tillstyrkts av *majoriteten (14 ledamöter) inom högsta domstolen, samtliga hovrätter, justitieombudsmannen och militieombudsmannen. Minoriteten (6 ledamöter) inom högsta domstolen* har tillstyrkt förslaget om fullföljdstillstånd som villkor för rätt att fullfölja talan till högsta domstolen men därjämte förordat en tillfällig ökning av antalet ledamöter med en. Yttranden i avstyrkande riktning ha avgivits av *nedre justitierevisionen, justitiekanslersämbetet och styrelsen för Sveriges advokatsamfund*. Nedre justitierevisionen och nämnda styrelse ha därvid anfört, att en tillfällig utökning av antalet ledamöter i högsta domstolen vore att under rådande förhållanden förredraga framför införande av utvidgat dispensförfarande. Justitiekanslersämbetet har yttrat, att promemorians förslag ej borde genomföras såframt icke varje annan utväg till arbetsbalansens nedbringande otvetydigt befundes mindre lämplig än den föreslagna.

En utförlig redogörelse för innehållet i yttrandena finnes intagen i propositionen å s. 19—33. Till denna redogörelse hänvisar utskottet.

Departementschefen.

Vid remiss till lagrådet av ifrågavarande lagförslag har *föredragande departementschefen, statsrådet Bergquist*, anfört bland annat följande:

»Såsom framgår av den i promemorian lämnade framställningen ha särskilda åtgärder vid flera tidigare tillfällen visat sig erforderliga för att ned-

bringa i högsta domstolen uppkommen arbetsbalans. Jag vill härvid endast erinra om den successiva ökning av antalet justitieråd vilken ägt rum sedan år 1860, då första utökningen utöver det ursprungliga antalet, tolv, vidtogs, samt om 1915 års lagstiftning angående begränsning av fullföljdsrätten. Senast var frågan föremål för åtgärd från statsmakternas sida år 1935, då antalet justitieråd tillfälligt ökades med fyra.

Den balans som för närvarande föreligger i högsta domstolen är ej så stor som den vilken förefanns vid införandet av fullföljdsbegränsningarna och nyssnämnda provisoriska förstärkning av högsta domstolen, då den utgjorde över 2 000 respektive 1 000 mål. Vid senaste årsskiftet har balansen beräknats till 843 mål. Som framgår av de statistiska uppgifterna och även framhållits av högsta domstolens ledamöter är det framförallt antalet besvärsmål som under de senare åren visat en kraftig stegring. Till och med år 1942 har dock antalet avgjorda besvärsmål — vilka ha en viss förtursrätt i förhållande till revisionsmålen — motsvarat antalet inkomna sådana mål, varemot antalet avgjorda besvärsmål under åren 1943 och 1944 avsevärt understigit antalet inkomna dylika mål. I fråga om revisionsmålen har efter hand uppkommit en betydande disproportion mellan antalet inkomna och avgjorda mål. Under år 1944 var antalet avgjorda revisionsmål endast omkring två tredjedelar av antalet inkomna. Den sammanlagda balansen motsvarar ungefär två tredjedelar av högsta domstolens arbetsprodukt under år 1944, då dock antalet avgjorda mål var avsevärt högre än på länge, och är sålunda avsevärd, i all synnerhet som i densamma ingår ett jämförelsevis stort antal vidlyftiga mål.

Oavsett den tidsförlust för parterna och de avsevärda olägenheter i övrigt som uppkomma genom en arbetsbalans i högsta domstolen av den storlek som nu förefinnes skulle måhända likväl icke några särskilda åtgärder varit erforderliga för att påskynda avarbetandet av balansen, om man kunde utgå ifrån att den vore rent tillfällig, framkallad av de särskilda nu rådande krisförhållandena, och komme att relativt snart bortfalla genom minskning i antalet inkommande mål. I vad mån en sådan minskning av antalet inkommande mål kommer att inträda kan nu icke med någon grad av sannolikhet angivas. Övervägande skäl torde dock tala för att någon mera avsevärd minskning icke kommer att äga rum under den närmaste tiden.

Såsom framhållits av lagrådet samt i promemorian och remissyttrandena är det särskilt angeläget, att någon tyngande arbetsbalans icke föreligger vid den tidpunkt, då nya rättegångsbalken träder i tillämpning, enär i annat fall handläggningen av de nya målen fördröjes genom att högsta domstolen under lång tid sysselsättes med äldre mål. Det har framhållits, att ett sådant dröjsmål skulle vara synnerligen olägligt under en rättegångsordning, vilken söker så långt möjligt bygga på muntlighet och omedelbarhet. På grund härav och med hänsyn till vad i det föregående anförts lär det alltså vara nödvändigt att skyndsamt vidtaga särskilda åtgärder för balansens avarbetande. Den tid som kommer att stå till förfogande härför är tydligen beroende av när nya rättegångsbalken kan träda i tillämpning. Vid framläggande den 17 mars 1944 av förslag till promulgationslag och följdförfattningar till nya

rättegångsbalken (SOU 1944: 9 och 10) utgick processlagberedningen från att dagen för ikraftträdandet skulle kunna fastställas till den 1 januari 1947. Emellertid har det sedermera, särskilt vid övervägandet av de överrätterna berörande byggnadsfrågor som sammanhånga med processreformen, kommit att framstå såsom ofrånkomligt att ytterligare något anstånd med ikraftträdandet äger rum. Längre uppskov än till den 1 januari 1948 bör dock ej ifrågakomma.

I valet mellan olika utvägar att nå det erforderliga resultatet ligger det måhända närmast till hands att välja den lösning som år 1935 tillgreps, nämligen en tillfällig utökning av högsta domstolens arbetskrafter. Häremot kunna emellertid starka skäl anföras. Såsom i promemorian erinrats har såväl min företrädare vid framläggande av 1942 års proposition med förslag till ny rättegångsbalk som processlagberedningen och nu senast lagrådet i sitt förut omnämnda utlåtande uttalat, att högsta domstolens nuvarande ledamotsantal kunde antagas vara tillfyllest för de arbetsuppgifter som enligt nya rättegångsbalken komme att åvila högsta domstolen. Jag vill härjämte erinra om vad det särskilda utskott som behandlade 1942 års förenämnda proposition anförde därom, att en väsentlig utökning av högsta domstolens arbetskrafter skulle stegra svårigheterna att bevara rättsskipningens enhetlighet och att en sådan utökning vore ägnad att väcka betänksamhet även med hänsyn till en lämplig rekrytering av högsta domstolen. Att denna utväg likväl valdes år 1935, trots att samma betänkligheter då anfördes, berodde på att ingen annan lösning då ansågs stå till buds, vilket uttryckligen framhölls av föredragande departementschefen. Därest ett annat tillvägagångssätt nu erbjuder sig, torde därför förslaget att nedbringa balansen uteslutande eller i allt fall väsentligen genom en tillfällig utökning av antalet justitieråd ej böra väljas.

Nedre justitierevisionen har ansett, att det skulle vara möjligt att om ock ej helt avarbeta den föreliggande balansen under den till buds stående tiden så dock väsentligt nedbringa densamma enbart genom att begränsa antalet ledamöter å varje dömande avdelning till fem samt låta nådeärenden avgöras å en extra tremansavdelning. Den ökning i antalet avgjorda mål som därigenom enligt nedre revisionens beräkningar skulle vinnas är emellertid ej tillräcklig för att den anvisade lösningen skall kunna godtagas. Ökningen i arbetsresultatet torde för övrigt med hänsyn till högsta domstolens inre organisation icke kunna bli ens så stor som nedre revisionen angivit. Högsta domstolen har också ansett det uteslutet att allenast genom ändringar i domstolens arbetssätt åstadkomma den eftersträfvade minskningen av antalet balanserade mål.

Med den i promemorian föreslagna utvägen avses att åstadkomma det erforderliga resultatet genom att redan nu göra fullföljden till högsta domstolen beroende av tillstånd enligt de grunder som avses i 54 kap. 9 och 10 §§ nya rättegångsbalken. De sifferuppgifter som meddelats i promemorian och i det av högsta domstolens flesta ledamöter avgivna yttrandet göra det troligt, att den ökning i antalet avgjorda mål som enligt förslaget skulle vinnas

är tillräcklig, om ej utvecklingen blir alltför ogynnsam. Nämnda ledamöter ha ansett, att det vore erforderligt att högsta domstolens arbetsprodukt ökades med omkring 460 mål om året. I promemorian beräknades, att det årliga arbetsresultatet komme att bli 1 940 avgjorda mål och ärenden, vilket vad angår revisions- och besvärsmål med ungefär 400 överstiger den nuvarande arbetsprodukten.

Väsentligt ogynnsammare blir läget, därest man i likhet med minoriteten inom högsta domstolen ej anser sig kunna räkna med större arbetsprestation å fullsutten avdelning än i medeltal 2 mål om dagen. Detta skulle innebära, att det årliga arbetsresultatet måste uppskattas till omkring 200 mål mindre än enligt majoritetens uppfattning. Med tanke på att arbetsresultatet under år 1944 utgjorde i genomsnitt omkring 3 mål om dagen förefaller emellertid denna beräkning, även med beaktande av att de mål som passerat dispensprövningen i genomsnitt måste bli mera tidskrävande, vara alltför låg. I minoritetens yttrande har emellertid även påpekats, att vid bedömning av arbetsbördan borde tagas i beaktande jämväl det antal mål, vari handlingarna ej ännu äro fullständiga vid tiden för de nya bestämmelsernas ikraftträdande. Dessa mål — vilka skola handläggas å fullsutten avdelning — kunna beräknas till 250—300; härtill kommer ett antal mål som vid de nya bestämmelsernas ikraftträdande ännu ej inkommit till nedre revisionen men som skola handläggas enligt den äldre ordningen. Jag vill jämväl framhålla, att det synes angeläget att vid rättegångsbalkens ikraftträdande antalet balanserade mål är lägre än den siffra som i promemorian angivits såsom godtagbar eller 500.

I likhet med majoriteten inom högsta domstolen anser jag likväl den i promemorian anvisade lösningen kunna godtagas såvitt gäller det praktiska resultat den kan antagas medföra i fråga om balansens nedbringande. Emellertid har mot den förordade lösningen invänts, att det knappast vore väl förenligt med rättssäkerheten att beskära fullföljden till högsta domstolen, medan man i de båda lägre instanserna hade kvar den äldre rättegångsordningen, vilken icke gäve samma garantier för ett materiellt riktigt resultat som nya rättegångsbalkens på muntlighet och koncentration grundade förfarande.

De sålunda anförda betänkligheterna ha tidigare berörts av lagrådet, som dock icke ansett dem tillräckligt vägande. Jag delar lagrådets uppfattning och kan härvid i stort sett ansluta mig till de synpunkter som anförts i promemorian. Enligt förslaget, som därutinnan överensstämmer med nya rättegångsbalken, skall fullföljdstillstånd kunna meddelas dels om det för enhetlig lagtolkning eller rättstillämpning är av synnerlig vikt, att talan prövas av högsta domstolen, eller parten visar, att talans prövning eljest skulle ha synnerlig betydelse utöver det mål varom fråga är — s. k. prejudikat- eller intressedispens — dels ock om anledning förekommer till ändring i det slut, vartill hovrätten i sitt utslag kommit, eller eljest med hänsyn till omständigheterna i målet skäl förekomma till talans prövning — s. k. ändringsdispens. Såsom exempel på fall då omständigheterna i målet — oavsett

utsikten till ändring — kunna föranleda till dispens har processlagberedningen anfört, att starkt delade meningar yppats i de lägre instanserna, att målet är av stor social betydelse, rör grovt brott eller betydande ekonomiska värden eller ock att en förut ostraffad person dömts till ansvar för vanärande brott. En ytterligare garanti för rättssäkerheten är, att för bifall till ansökan om ändringsdispens erfordras allenast, att ett av de i dispensprövningen deltagande tre justitieråden uttalar sig därför.

I promemorian har emellertid föreslagits en särskild bestämmelse med hänsyn till att systemet med tillståndsprövning föreslås infört innan den nya rättegångsordningen börjat tillämpas i de lägre instanserna. Medan enligt nya rättegångsbalken alla mål, med undantag av dem som till högsta domstolen fullföljas av justitiekanslern och riksdagens ombudsmän, äro underkastade tillståndsprövning har i promemorian undantagits jämväl mål, vari den som dömts till straffarbete i minst ett år eller till förvaring eller internering klagar i ansvarsfrågan.

Med hänsyn till vad nu anförts torde några befogade erinringar knappast kunna från de synpunkter det här gäller anföras mot förslaget. Å andra sidan finner jag mig icke kunna biträda de yrkanden som inom högsta domstolen och av Svea hovrätt framställts därom att dispensförfarandet borde utsträckas att omfatta jämväl klagan av tilltalad som dömts till straffarbete i mellan ett och två år.

Av det anförda framgår, att jag är beredd att tillstyrka det i promemorian framlagda förslaget. Jag anser mig emellertid böra framhålla, att de beräkningar som utförts angående dess verkningar grunda sig på osäkra faktorer såsom den blivande dispensprocenten, storleken av måltillströmningen m. m. Osäkerheten i beräkningarna har också framhållits av högsta domstolens ledamöter. De av dessa som ej ansett sig böra redan nu föreslå en ökning av antalet ledamöter ha likväl framhållit, att den i promemorian anvisade metoden måhända icke leder till en tillräcklig minskning av arbetsbalansen och att för sådant fall den enda utvägen synes vara att till förnyat övervägande upptaga frågan om en tillfällig ökning av justitierådets antal. Huruvida det skall bliva nödvändigt att tillgripa denna utväg, torde icke vara möjligt att bedöma förrän den nya ordningen hunnit verka en tid.

Såsom framhållits i promemorian och remissyttrandena kommer den ökning av högsta domstolens arbetsprodukt, som de nya fullföljdsreglerna beräknas medföra, att öka arbetsbördan för nedre justitierevisionen. I anledning härav påkallas åtgärder för stärkande av arbetskrafterna i nedre revisionen. Nedre revisionen har i sitt yttrande angivit, att enligt dess beräkningar ytterligare sju revisionssekreterare erfordrades för arbetets behöriga gång vid fullt genomförd reform. Härtill komme en ökning av kanslipersonalen med en protokollssekreterare, en eller två amanuenser samt fem skrivbiträden. Den erforderliga personalökningen torde emellertid ej kunna närmare fastställas, förrän erfarenheter vunnits i fråga om det nya systemets verkningar. Högsta domstolens majoritet har i sitt yttrande föreslagit ändrade principer för målens för-

delning mellan revisionssekreterarna. En dylik reform ävensom vissa andra jämkningar i revisionssekreterarnas arbete, vilka kunna bli erforderliga, kunna även påverka personalbehovet. Då verkningarna av reformen, under förutsättning att den föreslagna lagstiftningen träder i kraft den 1 juni 1945, ej kunna göra sig fullt gällande förrän mot slutet av innevarande år, kommer det ökade personalbehovet ej att i sin helhet föreligga redan från början av nästkommande budgetår.

Ökningen i personalbehovet bör tydligen icke föranleda inrättandet av nya ordinarie tjänster. Erforderliga kostnader kunna bestridas från den under andra huvudtiteln i nedre justitierevisionens avlöningsanslag uppförda anslagsposten avlöningar till icke-ordinarie personal. Denna har för budgetåret 1945/46 uppförts förslagsvis med hänsyn till den ökning av personalen i nedre revisionen som kunde förväntas bli erforderlig som följd av att förslag framlades om åtgärder för nedbringande av den i högsta domstolen föreliggande arbetsbalansen. Därvid har förutsatts, att ifrågavarande post skulle maximeras av Kungl. Maj:t och att personalökning utöver ramen för det anvisade beloppet icke skulle medgivas i större omfattning än som erfordrades för arbetsbalansens nedbringande.

I promemorian har föreslagits, att den nya ordningen skall börja tillämpas från och med den 1 maj 1945, därvid som skäl åberopats, bland annat, att högsta domstolens arbetsår började den 1 maj. Enär emellertid ledamöternas indelning till tjänstgöring sker för kalenderår, torde nämnda datum från organisatorisk synpunkt ej vara av betydelse annat än såvitt angår nedre justitierevisionens arbete, vilket planlägges och fastställs för år med början den 1 maj. Då det ej heller torde vara möjligt att på den korta tid som återstår till det föreslagna datum genomföra den omfattande lagstiftning som nödvändiggöres av reformen, synes som dag för ikraftträdandet i stället lämpligen böra sättas den 1 juni 1945.»

Lagrådet.

Lagrådet har den 23 mars 1945 avgivit yttrande över ifrågavarande lagförslag. Beträffande 8 § i förslaget till lagen om ändring i 30 kap. rättegångsbalken i 1734 års lag har lagrådet yttrat följande:

»Enligt denna paragraf har från tillståndsprövning undantagits mål, vari den, som dömts till straffarbete i minst ett år eller till förvaring eller internering, klagar i ansvarsfrågan. Den gränsdragning, som innefattas i detta stadgande, är beroende på en avvägning mellan olika intressen, vilkas inbördes värdesättning erbjuder vissa svårigheter. På denna punkt ha också starka meningsskiljaktigheter framträtt under lagstiftningsärendets behandling. Även om det kunde övervägas, huruvida icke dispensförfarandet borde utsträckas att omfatta klagan av tilltalad, som dömts till straffarbete intill två år, föreligga knappast tillräckliga skäl att härutinnan förorda annan lösning än den som innehålles i förslaget. Såsom lagrådet framhållit i sitt utlåtande den 9

oktober 1944, äro emellertid undantag från tillståndsprövningen ägnade att minska verkningarna av den föreslagna lagstiftningen. Detta måste särskilt beaktas med hänsyn till att ovisshet råder, huruvida förslagets genomförande leder till den åsyftade minskningen av högsta domstolens arbetsbalans.»

I fråga om förslaget till lag om ändring i lagen den 14 maj 1915 (nr 139) angående Kungl. Maj:ts högsta domstols tjänstgöring på avdelningar har lagrådet anfört följande:

»Av departementschefen har framhållits, att de beräkningar, som utförts angående verkningarna av det föreslagna dispensförfarandet, i viss mån grunda sig å osäkra faktorer. Vad sålunda anförts vill lagrådet för sin del understryka. Såsom lagrådet i det föregående antytt, måste det anses ovisst, huruvida förslaget möjliggör, att högsta domstolens arbetsbalans nedbringas till normal omfattning. Med hänsyn härtill kunna skäl anföras för att redan nu söka befordra domstolens arbetsresultat genom en tillfällig ökning av justitierådens antal. Emellertid får det icke anses uteslutet, att även om ledamotsantalet bibehålles oförändrat, den önskade minskningen av balansen skall kunna åstadkommas. Lagrådet anser därför lika med departementschefen, att på de erfarenheter, som vinnas under den nya ordningens tillämpning, kan bero, huruvida jämväl den sist angivna utvägen skall anlitas.»

I övrigt lämnades lagförslagen av lagrådet utan erinran utom såvitt angår 16—18 §§ i förslaget till lag om ändring i 30 kap. rättegångsbalken i 1734 års lag. De anmärkningar lagrådet framställt beträffande dessa paragrafer ha emellertid iakttagits av departementschefen i propositionen.

Motionen.

I motionen anföres, att det under krigsåren visat sig, att de olika hovrätterna kommit till mycket skilda domslut i tämligen likartade mål. Ur rättssäkerhetsynpunkt vore därför värdet av en för hela riket gemensam instans icke alldeles oväsentligt. Fullföljdsrätten till högsta domstolen kunde med hänsyn härtill icke — i varje fall icke under nuvarande rättegångsordning — ytterligare beskäras utan olägenhet ur rättssäkerhetssynpunkt. På grund härav borde arbetsbalansen i högsta domstolen nedbringas på annat sätt än som föreslagits i propositionen.

Utskottet.

De genom förevarande proposition framlagda lagförslagen avse att möjliggöra att arbetsbalansen i högsta domstolen skall kunna väsentligt nedbringas, innan den nya rättegångsbalken träder i kraft. Balansens nedbringande framstår ur flera synpunkter som synnerligen angeläget. En större arbetsbalans i högsta domstolen förorsakar alltid dröjsmål med målens avgörande med alla de olägenheter detta medför för de rättssökande. Den nu föreliggande balansen — vid senaste årsskiftet beräknad till 843 mål — måste redan i och för sig anses ägnad att väcka allvarliga betänkligheter, och ehuru den till stor del

torde vara betingad av krisförhållandena, kan det ifrågasättas om icke åtgärder tidigare hade bort vidtagas för dess nedbringande. Olägenheterna av balansen skärpas nu av att den måste avarbetas inom den jämförelsevis korta tid som återstår, tills nya rättegångsbalken skall träda i kraft; såsom senaste tidpunkt härför angives i propositionen den 1 januari 1948. Enligt nya rättegångsbalken skola även i högsta domstolen förekomma muntliga förhandlingar med parterna, och dessa förhandlingar böra icke undanskjutas genom att högsta domstolen först måste avarbeta en balans av mål, som fullföljts enligt den äldre rättegångsbalken. Under en rättegångsordning, vilken såsom den nya bygger på muntlighet och omedelbarhet, är nämligen långsamhet i rättsskipningen än skadligare än under nuvarande förhållanden.

Att genomgripande åtgärder för arbetsbalansens nedbringande nu måste vidtagas, är därför uppenbart. I propositionen förordas i huvudsaklig överensstämmelse med nya rättegångsbalkens fullföljdsregler ganska vittgående begränsningar i fullföljdsrätten. Däremot föreslås icke någon utökning av antalet justitieråd. — Huruvida det förslag som propositionen innehåller kommer att leda till åsyftat resultat, har varit föremål för delade meningar. Även enligt utskottets uppfattning torde denna fråga icke nu kunna med full säkerhet besvaras. Då förslaget emellertid vunnit anslutning av majoriteten av högsta domstolens ledamöter, anser sig utskottet i nuvarande läge icke kunna annat än tillstyrka detsamma. Utskottet har vid sitt ställningstagande fäst särskilt avseende vid att balansens avarbetande med bibehållande av gällande fullföljdsregler skulle kräva en så stor ökning av antalet justitieråd, att en sådan ökning ur skilda synpunkter måste anses olämplig. Denna ståndpunkt har också enhälligt biträtts av högsta domstolen.

I motionen II: 573 har framhållits, att ytterligare inskränkningar i fullföljdsrätten skulle innebära fara för att domsluten i de lägre instanserna icke skulle komma att grundas å enhetliga rättsprinciper. Denna farhåga anser utskottet icke berättigad. Liksom för närvarande kunna nämligen enligt förslaget alla mål, i vilka det ur rättsenhetsynpunkt finnes erforderligt, prövas av högsta domstolen. Enligt 9 § första stycket 1 i förslaget skall s. k. prejudikatdispens meddelas i fall, då för enhetlig lagtolkning och rättstillämpning är av synnerlig vikt, att talan prövas av högsta domstolen.

Större vikt skulle måhända kunna tillmätas de erinringar, som ur rätts-säkerhetssynpunkt framställts mot förslaget. Vid bedömande av denna fråga bör emellertid uppmärksammas, att även enligt förslaget alla fullföljda mål komma att prövas av högsta domstolen, antingen i samband med dispensprövningen eller vid målets avgörande å fullsutten avdelning i högsta domstolen. I förstnämnda fall sker prövningen av tre justitieråd; vid målets avgörande å fullsutten avdelning skola minst fem justitieråd deltaga. Skillnaden är alltså, att de mål, i vilka dispens ej meddelas, enligt förslaget komma att avgöras av tre justitieråd i stället för det nuvarande antalet, i regel fem justitieråd: det är genom denna anordning som den ökade arbetsprodukten skall vinnas. Härtill kommer att, då fråga är om s. k. ändringsdispens enligt 9 § första stycket 2 i förslaget, dispens skall meddelas, om ett av de i

prövningen deltagande tre justitieråden röstar därför. Endast om enighet föreligger mellan dessa tre justitieråd, kan alltså i nu åsyftade fall dispens vägras. Med hänsyn till det anförda delar utskottet den uppfattningen, till vilken departementschefen anslutit sig, att ur rättssäkerhetssynpunkt några avgörande betänkligheter mot förslaget icke kunna anses föreligga.

En följd av införandet av dispens såsom villkor för fullföljd av i stort sett alla mål är, att den särskilda inskränkning i fullföljdsrätten (s. k. fattigdispens) vilken nu föreligger för part, som ej förmått nedsätta belopp till säkerhet för motpartens kostnadsersättning, kommer att försvinna. Utskottet finner det vara en avgjord fördel, att på detta sätt den särställning, som fattig part för närvarande intager, bringas att upphöra.

Inom utskottet har ifrågasatts, om icke rätten att fullfölja talan utan Konungens tillstånd borde utsträckas till andra fall än dem, som angivits i 8 § andra stycket i förslaget. I främsta rummet ha åsyftats tilltalade, som dömts till avsättning, tvångsuppfostran eller ungdomsfängelse. Såsom lagrådet framhållit kommer emellertid den avsedda verkan av den föreslagna lagstiftningen att minskas i samma mån som undantag från fullföljdsprövningen införes. Med hänsyn härtill och då tillräckliga skäl för en avvikelse från propositionen i denna del icke kunna anses föreligga, har utskottet funnit sig böra godtaga propositionen på denna punkt. Utskottet vill i detta sammanhang understryka det av processlagberedningen gjorda uttalandet, att dispens enligt 9 § första stycket 2 i förslaget bör meddelas — förutom i fall, då anledning förekommer till ändring i hovrättens domslut — även i sådana fall, då målet är av stor social betydelse eller rör grovt brott eller då en förut ostraffad person dömts till ansvar för vanärande brott. Med nu anförda fall torde kunna jämföras vissa fall, då någon dömts till avsättning.

Enligt 28 och 37 §§ i förslaget skall den som ansöker om fullföljdstillstånd i ansökningen angiva de skäl, å vilka ansökningen grundas. Andra skäl komma ej under bedömande. Enligt gällande rätt avse ifrågavarande stadganden den som söker s. k. prejudikat- eller intressedispens, ävensom den som fullföljer talan mot ett av hovrätt medelat fullföljdsförbud, som han anser grundas å oriktig lagtolkning. Beträffande den som enligt gällande lag gör ansökan om tillstånd att fullfölja talan utan hinder av att han icke förmått nedsätta det belopp, som skall tjäna motparten till säkerhet för kostnadsersättning (fattigdispens), förekommer däremot icke någon motsvarande begränsning av prövningen till de skäl, som sökanden åberopat. Icke heller i nya rättegångsbalken finnes någon bestämmelse om att prövningen skall på detta sätt begränsas. — Uppenbart ligger det i den dispens sökande partens eget intresse att så fullständigt som möjligt framföra de synpunkter, vilka enligt hans åsikt böra vinna beaktande vid tillståndsprövningen. Vad särskilt ändringsdispensen angår, som närmast motsvaras av tidigare fattigdispens, bör emellertid något hinder icke uppställas för att vid prövningen av ansökningen tages hänsyn även till andra omständigheter av betydelse för ändrings sökandet än dem som åberopats av sökanden. Utskottet finner alltså övervägande skäl

tala för att bestämmelsen »Andra skäl komma ej under bedömande» uteslutes ur 28 och 37 §§ i förslaget.

Ehuru promulgationsstadgandet till den föreslagna lagen om ändring i 30 kap. rättegångsbalken i 1734 års lag icke innehåller någon bestämmelse om att, där i lag eller särskild författning förekommer hänvisning till lagrum, som ersatts genom bestämmelse i den föreslagna lagen, denna i stället skall tillämpas, torde det vara uppenbart, att detta ändå skall gälla. Utskottet för- anledes till detta påpekande av den i 4 § lagen den 22 juni 1939 om särskilda rättsmedel förekommande hänvisningen till 30 kap. 6 § 3 mom. rättegångs- balken.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att riksdagen — med förklaring att riksdagen funnit vissa ändringar böra vidtagas i förslaget till lag om ändring i 30 kap. rättegångsbalken i 1734 års lag — måtte för sin del antaga följande förslag till

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

1) L a g

om ändring i 30 kap. rättegångsbalken i 1734 års lag.

Häri genom förordnas, *dels* att 30 kap. rättegångsbalken i 1734 års lag i nedan intagna delar skall erhålla ändrad lydelse på sätt i det följande an- gives *dels ock* att 27 § samma kapitel skall upphöra att gälla.¹

5 §.

Över utslag, varigenom hovrätt utan att döma till värjemålsed visat mål åter till underrätt, må ej klagas; innefattar utslaget prövning av fråga, som inverkar på målets utgång, vare dock part berättigad att däremot fullfölja talan i sammanhang med huvudsaken, där denna kommer under Konungens prövning.

6 §.

Över hovrätts utslag i fråga, som jämlikt 16 kap. 3 § blivit från underrätt fullföljd, må ej klagas, utan så är att hovrätten upphävt beslut, varigenom underrätten förklarat sig behörig att upptaga målet.

Hovrätts utslag i fråga, som enligt 16 kap. 11 eller 12 § dragits under hov- rättens prövning, må ej överklagas, där ej beslut om någons häktande eller kvarhållande i häkte blivit av hovrätten fastställt.

¹ Senaste lydelse, se beträffande 5 § SFS 1915: 137, beträffande 6 § 1 mom. 1933: 178 och 1939: 320, beträffande 6 § 2 mom. 1933: 178, beträffande 6 § 3 mom. och 7—10 §§ 1915: 137, beträffande 11 § 1917: 253 och 1941: 813, beträffande 12 och 13 §§ 1915: 137, beträffande 16 § 1915: 137 och 1934: 28, beträffande 17, 18 och 20 §§ 1915: 137, beträffande 21 § 1929: 27, beträffande 22—24, 26 och 28—30 §§ 1915: 137, beträffande 35 § 1915: 137 och 1934: 28 samt beträffande 36, 37, 39, 42 och 43 §§ 1915: 137.

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

7 §.

Allmänt åtal må ej hos Konungen fullföljas av annan än justitiekanslern eller ock riksdagens justitieombudsman eller militieombudsman.

8 §.

Mot hovrätts slutliga utslag i dit fullföljt tvistemål eller ärende må talan ej fullföljas, med mindre Konungen meddelat parten tillstånd därtill.

Vill målsägande eller tilltalad söka ändring i hovrätts slutliga utslag i brottmål, som fullföljts i hovrätt eller blivit dess prövning underställt, erfordras ock därtill Konungens tillstånd. Utan sådant tillstånd må dock talan fullföljas av den tilltalade, såvitt han genom utslaget blivit dömd till straffarbete i minst ett år eller till förvaring eller internering; vill den tilltalade i samband med talan i ansvarsfrågan överklaga utslaget jämväl i övrigt, må det ock ske utan Konungens tillstånd.

9 §.

Tillstånd, som i 8 § omförmäles, må meddelas allenast

1. om för enhetlig lagtolkning eller rättstillämpning är av synnerlig vikt, att talan prövas av Konungen, eller parten visar, att talans prövning eljest skulle hava synnerlig betydelse utöver det mål, varom fråga är, eller

2. om anledning förekommer till ändring i det slut, vartill hovrätten i sitt utslag kommit, eller eljest med hänsyn till omständigheterna i målet skäl förekomma till talans prövning.

Meddelas tillstånd, gälle det utslaget i dess helhet, såvitt parten för talan däremot, så ock beslut, mot vilket talan fullföljes i samband med talan mot utslaget.

10 §.

Ej må i anledning av talan rörande penningar eller sådant, som kan skattas i penningar, tillstånd enligt 9 § första stycket 2 meddelas part, om värdet av vad han tappat i hovrätten uppenbart icke uppgår till ettusenfemhundra kronor. Vid beräkning av värdet av vad part tappat må hänsyn icke tagas till rättegångskostnad eller till ränta, som upplupit efter målets anhängiggörande.

Ej heller må i anledning av talan rörande ansvar tillstånd enligt 9 § första stycket 2 meddelas målsägande, med mindre hans talan avser brott, varå straffarbete eller avsättning kan följa, eller tilltalad, med mindre talan avser sådant brott eller ock annat brott och den tilltalade förklarats straffri på grund av sin sinnesbeskaffenhet eller erhållit anstånd med straffs ådömande eller för brottet dömts till tvångsuppfostran, ungdomsfängelse, fängelse, mistning av befattning på viss tid, dagsböter ej under sextio eller böter omedelbart i penningar ej under ettusenfemhundra kronor eller ock blivit fälld till vite omedelbart i penningar ej under belopp, som nu sagts, eller för honom bestämts ny minsta tid för förvaring eller internering.

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

11 §.

Har hovrätt upphävt underrätts beslut, varigenom värjemålsed ålagts, eller i annat mål än sådant, som blivit omedelbart i hovrätten anhängiggjort, dömt till sådan ed, må hovrättens utslag ej utan Konungens tillstånd överklagas. Om sådant tillstånd gälle vad i 9 § är stadgat; dock må ej i något fall tillstånd enligt 9 § första stycket 2 meddelas.

Har hovrätt i fråga, som jämlikt 16 kap. 3 § blivit från underrätt fullföljd, upphävt beslut, varigenom underrätten förklarar sig behörig att upptaga målet, må talan mot hovrättens utslag ej fullföljas utan Konungens tillstånd. Om sådant tillstånd gälle vad i 9 § är stadgat; ej må dock tillstånd enligt 9 § första stycket 2 meddelas, med mindre målet är sådant, att parten, om han hade i hovrätten fullföljt talan i själva saken och dess utslag hade gått honom emot, skulle utan hinder av 10 § kunnat erhålla sådant tillstånd.

12 §.

Har hovrätt meddelat utslag i dit fullföljd fråga, som i 16 kap. 10 § omförmäles, skall beträffande klagan över det utslag i tillämpliga delar gälla vad ovan i 8—10 §§ är stadgat.

13 §.

I mål, som blivit i hovrätt fullföljt eller dess prövning underställt, må ej utan Konungens tillstånd talan emot hovrättens utslag fullföljas allenast beträffande rättegångskostnad. Om fullföljdstillstånd gälle vad i 9 § är stadgat; dock må ej i något fall tillstånd enligt 9 § första stycket 2 meddelas.

16 §.

1 mom. Då hovrätt meddelar slutligt utslag, varemot talan ej må föras, skall hovrätten i utslaget giva det till känna.

Finnes part icke vara berättigad till fullföljd av talan mot hovrätts utslag, med mindre Konungens tillstånd därtill inhämtats, skall hovrätten ock giva det till känna. Hovrätten angive tillika på vilka grunder sådant tillstånd med hänsyn till utgången i hovrätten må meddelas. Gälla för olika delar av utslaget skilda grunder, skall hovrätten underrätta parten om innehållet i 9 § andra stycket.

2 mom. Då hovrätt meddelar utslag eller beslut, varemot talan må av någondera parten fullföljas antingen omedelbart eller först efter Konungens tillstånd, skall däri givas till känna, huruvida klagan skall av parten föras genom revisionsansökning eller besvär; och varde jämväl angivet, där talan skall fullföljas genom revisionsansökning, huru missnöje skall i hovrätten anmälas, samt, i annat fall, inom vilken tid och varest besvär skola anföras, och vad klaganden i övrigt har att iakttaga för fullföljd av sin talan ävensom, då Konungens tillstånd till talans fullföljande erfordras, huru sådant tillstånd enligt 37 § skall sökas.

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

3 mom. Hålles part i målet häktad, eller är part enligt beslut i målet intagen i allmän uppfostringsanstalt eller i avbidan å sådant intagande hållen i förvar, skall utslag eller beslut, varom i 2 mom. är sagt, ofördröjligen genom hovrättens föranstaltande delgivas parten, där det ej blivit för honom muntligen avsaft.

17 §.

Menar part, att beslut, som i 16 § 1 mom. sägs, är oriktigt, äge han i samband med fullföljande av talan mot hovrättens utslag påkalla prövning av frågan. Avser sådan fråga, huruvida på grund av bestämmelserna i 10 § hinder möter för tillstånd enligt 9 § första stycket 2, skall den avgöras i samband med partens ansökan om tillstånd att fullfölja talan; i fall som nu sagts må prövning av frågan påkallas i ansökningen. Till styrkande av värdet av vad part tappat i hovrätten må ej hos Konungen förebringas ny bevisning.

Ej må i annat fall än i första stycket sägs fråga, som där avses, komma under Konungens prövning.

Vad hovrätt jämlikt 16 § 2 mom. föreskrivit om sättet för fullföljden skall lända till efterrättelse; motparten må ej heller i övrigt draga frågan om de jämlikt sagda moment meddelade föreskrifternas riktighet under Konungens prövning.

18 §.

Vill part utverka sig tillstånd, varom i detta kapitel förmäles, fullgöre vad för varje särskilt fall är föreskrivet beträffande talans fullföljande. Har hovrätten förklarat, att talan ej må föras mot dess utslag, och vill part påkalla prövning av beslutet, meddele hovrätten på begäran underrättelse som i 16 § 2 mom. sägs.

20 §.

Nedsätter den, som vill fullfölja talan, föreskrivet belopp till säkerhet för motpartens kostnadsersättning, men förmår han på grund av fattigdom ej tillika nedsätta fullföljdsavgift, vare det ej hinder för honom att fullfölja talan, om han med intyg av Konungens befallningshavande eller underrätten eller häradshövdingen eller borgmästaren eller kommunalborgmästaren eller landsfiskalen eller, i mål från Norrbottens eller Västerbottens läns lappmark, lappfogden i den ort, där sökanden har sitt hemvist, styrker, att han icke äger tillgång till gäldande av ytterligare etthundrafemtio kronor eller efter gäldande därav skulle sakna nödortfigt uppehälle. Kan han icke gälda ens det belopp, som skall nedsättas till säkerhet för kostnadsersättning, vare det likväl ej hinder för honom att fullfölja talan, om han med intyg, som nu sagts, styrker, att han icke äger tillgång till gäldande av etthundrafemtio kronor eller efter gäldande därav skulle sakna nödortfigt uppehälle. Äro för den myndighet, hos vilken intyg sökes, sökandens förmögenhetsvillkor icke kunniga,

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

uppdraga myndigheten åt trovärdig person att hålla undersökning därom och give sedan intyg, där det prövas kunna ske.

21 §.

Vill part söka revision, åligger det honom att sist å trettonde dagen från den dag, då hovrättens utslag gavs, skriftligen hos hovrätten anmäla missnöje.

Den, som — — — anmäla missnöje.

Ej vare — — — höra motparten.

22 §.

Part, som söker revision, skall inom den i 21 § angivna tid till hovrätten inkomma med Konungens befallningshavandes bevis om nedsättning av de i 19 § föreskrivna belopp; har ej något av dessa belopp eller allenast belopp till säkerhet för kostnadsersättning nedsatts, skall han före utgången av nämnda tid inkomma med sådant intyg om fattigdom, som i 20 § sägs.

Har part i rätt tid inkommit med vederbörlig myndighets intyg om fattigdom, men är intyget ej av det innehåll, som i 20 § föreskrives, varde parten förelagt att inom viss tid inkomma med behörigt intyg, vid äventyr att, där sådant intyg icke är i hovrätten tillgängligt, då missnöjesanmälan företages till prövning, parten skall hava förlorat sin talan. Ingiver parten i stället för intyg, som nu sagts, Konungens befallningshavandes bevis om nedsättning av det belopp, varom fråga är, vare det ock gillt.

23 §.

Har part rätteligen anmält missnöje, give hovrätten bevis därom med underrättelse om vad parten därutöver har att iakttaga för fullföljd av sin talan. Erfordras Konungens tillstånd till talans fullföljande, varde jämväl angivet, huru sådant tillstånd enligt 28 § skall sökas.

Ej må — — — Konungens prövning.

24 §.

Varder ej missnöje anmält på sätt och inom tid, som i 21 § stadgas, eller försummar part att iakttaga något av vad i 22 § är föreskrivet, stånde hovrättens utslag fast, där ej inom samma tid visas laga förfall. Visas förfall, utsätte hovrätten ny tid.

Har missnöjesanmälan — — — genom besvär.

26 §.

Part, som rätteligen anmält missnöje med hovrättens utslag, skall sist å fyrtiofemte dagen från den dag, då utslaget gavs, till Konungens nedre justitierevision inkomma med revisionsinlaga. Vid inlagan foga sökanden överklagade utslaget jämte bevis om anmält missnöje ävensom underrättens pro-

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

tokoll i målet, såvitt deras insändande ej åligger hovrätten, samt de hos hovrätten förda protokoll.

28 §.

Ansökan om sådant tillstånd till talans fullföljande, varom i detta kapitel förmäles, skall i mål, som fullföljes genom revisionsansökning, fogas vid revisionsinlagan. Ansökan må ock göras i revisionsinlagan.

Ansökningen skall innehålla de skäl, å vilka den grundas. *Andra skäl* skall, å vilka den grundas, komma ej under bedömande.

29 §.

Finner vid prövning av ansökan, som i 28 § öförmäles, Konungen nödigt att höra motparten öfver ansökningen, skall vad i 27 kap. 6—14 §§ är för hovrätt stadgat i tillämpliga delar gälla. Är ansökningen ej gjord i revisionsinlagan, skall vid delgivning av ansökningen revisionsinlagan bifogas. Varder ansökningen avslagen, må i samband med beslutet härom ersättning för kostnad tillerkännas part, som hörts öfver ansökningen.

Bifalles ansökningen — — — nu sagts.

30 §.

Försummar part, som anmält missnöje, att inom föreskriven tid inkomma med revisionsinlaga eller ansökan, som i 28 § sägs, stånde hovrättens utslag fast, där ej inom samma tid visas laga förfall. Visas förfall, utsätter Konungen ny tid.

Varder ansökan — — — meddelade beslut.

35 §.

Vill någon anföra besvär öfver hovrätts utslag eller beslut, skall han sist å trettionde dagen från den dag, då utslaget eller beslutet gavs, till nedre justitierevisionen inkomma med sina besvär. Vid besvären foga klaganden öfverklagade utslaget eller beslutet samt underrättens och hovrättens i målet förda protokoll, såvitt deras insändande ej åligger hovrätten efter ty i 40 § sägs.

Part, som — — — delgavs honom.

Har hovrätt — — — viss tid.

36 §.

Klaganden skall inom den i 35 § angivna tid till nedre justitierevisionen inkomma med Konungens befallningshavandes bevis om nedsättning av de i 19 § föreskrivna belopp; har ej något av dessa belopp eller allenast belopp till säkerhet för kostnadsersättning nedsatts, skall han före utgången av nämnda tid inkomma med sådant intyg om fattigdom, som i 20 § sägs.

Har klaganden i rätt tid inkommit med vederbörlig myndighets intyg om fattigdom, men är intyget ej av det innehåll, som i 20 § föreskrives, varde

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

klaganden förelagt att inom viss tid inkomma med behörigt intyg, vid äventyr att, där sådant intyg icke är hos Konungen tillgängligt, då målet företages till avgörande, klaganden skall hava förlorat sin talan. Ingiver klaganden i stället för intyg, som nu sagts, Konungens befallningshavandes bevis om nedsättning av det belopp, varom fråga är, vare det ock gilt.

37 §.

Ansökan om sådant tillstånd till talans fullföljande, varom i detta kapitel förmäles, skall i mål, som fullföljes genom besvär, fogas vid besvärsskriften. Ansökan må ock göras i besvärsskriften.

Ansökningen skall innehålla de skäl, å vilka den grundas. *Andra skäl* skall, å vilka den grundas, komma ej under bedömande.

39 §.

Hava ej i mål, som skall genom besvär inom viss tid hos Konungen fullföljas, besvär inom den tid inkommit, eller försummar klaganden att inom föreskriven tid inkomma med bevis om nedsättning av de i 19 § omförmälda belopp eller i stället iakttaga vad i 36 § är för särskilda fall stadgat eller att inom sagda tid inkomma med ansökan om tillstånd, som i 37 § avses, stånde hovrättens utslag eller beslut fast, där ej inom samma tid visas laga förfall. Visas förfall, utsätter Konungen ny tid.

Varder ansökan, som i 37 § sägs, avslagen, stånde överklagade utslaget eller beslutet fast, därom besked intages i Konungens över ansökningen meddelade beslut.

42 §.

Finnes någon böra höras över ansökan, som i 37 § sägs, eller över besvär, som hos Konungen anförts, eller över annan inlaga, som i målet ingivits till Konungen, skall vad i 27 kap. 6—14 §§ är för hovrätt stadgat i tillämpliga delar gälla. Är ansökan, som nu sagts, ej gjord i besvärsskriften, skall vid delgivning av ansökningen besvärsskriften bifogas; i föreläggande för motparten skall intagas underrättelse, att han har att yttra sig jämväl över besvären. Varder ansökningen avslagen, må i samband med beslutet härom ersättning för kostnad tillerkännas part, som hörts över ansökningen.

Då motparten höres över besvär, skola jämväl hovrättens utslag i målet samt de i hovrätten av klaganden ingivna handlingar, över vilka motparten ej lämnats tillfälle att yttra sig, delgivas honom.

Skall delgivning av besvär äga rum, sedan klaganden erhållit Konungens tillstånd att fullfölja talan, skall jämväl Konungens beslut delgivas motparten.

43 §.

Gör Konungen — — — avgiften kronan.

Har part nedsatt fullföljdsavgift, ändå att sådan rätteligen ej skolat av ho-

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

nom gäldas, förordne Konungen i samband med avgörande av målet eller, där ansökan om tillstånd, varom i detta kapitel förmäles, varder avslagen, i samband med beslutet härom, att han äger återfå avgiften.

Om och i vad mån belopp, som part nedsatt till säkerhet för motpartens kostnadsersättning, må lyftas av honom eller motparten, därom förordnar ock Konungen vid meddelande av utslag i fullföljt mål eller på ansökan, som i 34 § sägs, eller, där ansökan om tillstånd, varom i detta kapitel förmäles, varder avslagen, i samband med beslutet härom.

Denna lag skall träda i kraft den 1 juni 1945; dock skall i fråga om fullföljd av talan mot hovrätts utslag eller beslut, som tidigare meddelats, äldre lag tillämpas.

Genom denna lag upphäves lagen den 17 juni 1932 (nr 270) om behörighet för kommunalborgmästare att utfärda fattigdomsintyg, som omförmäles i 30 kap. 22 § rättegångsbalken.

2) L a g

om ändring i lagen den 14 maj 1915 (nr 139) angående Kungl. Maj:ts högsta domstols tjänstgöring på avdelningar.

Härigenom förordnas, att 1—4 §§ lagen den 14 maj 1915 angående Kungl. Maj:ts högsta domstols tjänstgöring på avdelningar¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt i det följande anges.

1 §.

Kungl. Maj:ts — — — i lagrådet.

2 §.

Högsta domstolen skall vara delad i tre avdelningar.

Å envar av högsta domstolens avdelningar skall, med iakttagande att någon av avdelningarna alltid kan samlas, arbetet fortgå minst fyrtio veckor om året.

För handläggning, vid vilken högsta domstolen enligt 3 § är domför med tre ledamöter, må avdelning uppdelas eller eljest, i den mån det lämpligen kan ske, en eller flera särskilda grupper bildas.

3 §.

Erfordras enligt lag tillstånd av Konungen för måls dragande under Konungens prövning, ankomme på tre justitieråd att pröva och avgöra ansökan om sådant tillstånd. Yppa sig olika meningar, varde tillstånd beviljat, såframt två av ledamöterna äro ense därom eller i fall, som i 9 § första styck-

¹ Senaste lydelse av 2 §, se SFS 1932:136.

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

ket 2 av 30 kap. rättegångsbalken avses, någon ledamot finner skäl bifalla ansökningsen.

Förekommer vid prövning och avgörande av mål i högsta domstolen tillika fråga om yttrande i ärende, som avses i § 26 regeringsformen, böra de domare, som deltagit i målets avgörande, besluta i frågan. Skall yttrande i sådant ärende eljest avgivas, må beslut fattas av tre justitieråd.

4 §.

Högsta domstolens avdelningar äro lika behöriga att upptaga till högsta domstolens handläggning hörande mål och ärenden.

Denna lag skall träda i kraft den 1 juni 1945; dock att intill den 1 januari 1946 i stället för 2 § andra stycket nya lagen bestämmelserna i 2 § första stycket i deras äldre lydelse fortfarande skola gälla.

3) L a g

om ändrad lydelse av 49 § utsökningslagen.

Härigenom förordnas, att 49 § andra stycket utsökningslagen¹ skall upphöra att gälla.

Denna lag skall träda i kraft den 1 juni 1945; dock skall i fråga om verkställighet av hovrätts dom, som tidigare meddelats, äldre lag tillämpas.

B) att den i ämnet väckta motionen II:573 måtte anses besvarad genom vad utskottet här ovan anfört och hemställt.

Stockholm den 4 maj 1945.

På första lagutskottets vägnar:

K. SCHLYTER.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från första kammaren: herrar *Schlyter**, *Gärde**, *Wagnsson*, *Westman*, *Karl Johan Olsson*, *Linnér**, *Siljeström* och *Olofsson**;

från andra kammaren: herrar *Lindqvist*, *Gezelius*, *Hedlund* i Östersund, *Werner*, *Olsson* i Mellerud, *Berg*, *Lindberg* och *Rylander*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

¹ Senaste lydelse av 49 §, se SFS 1939:304.

Reservationer:

1:o) av herr *Gezelius*, som anförde:

»Otvivelaktigt är det en angelägenhet av största vikt, att högsta domstolens arbetsbalans nedbringas till normal omfattning innan nya rättegångsbalken träder i kraft.

Mot det nu föreliggande förslaget att söka nedbringa arbetsbalansen medelst ett genomförande i huvudsak av nya rättegångsbalkens fullföljdsordning före sistnämnda lags ikraftträdande, resa sig emellertid allvarliga invändningar ur synpunkten av de rättssäkerhetsintressen, som fullföljden till högsta domstolen är avsedd att tillgodose. Övervägande skäl tala därför för att man i stället bort söka tillgodose ifrågavarande syfte genom en tillfällig ökning av antalet justitieråd. Det kan för övrigt ifrågasättas om icke åtgärder i sådan riktning bort vidtagas redan vid en tidigare tidpunkt.

Betänkligheterna mot att nu genomföra en ny fullföljdsordning göra sig med särskild styrka gällande i brottmål. Särskilt betänkligt synes vara, att den i 30 kap. 8 § äldre rättegångsbalken föreslagna undantagsregeln icke kommit att omfatta alla fall, där den tilltalade av hovrätt dömts till frihetsstraff, utan endast de fall, då den tilltalade blivit dömd till straffarbete i minst ett år eller till förvaring eller internering. För en tilltalad, som av hovrätt dömts till exempelvis två års fängelse eller till avsättning eller till ungdomsfängelse eller till tvångsuppfostran, måste det med rätta framstå såsom obilligt, att han skulle ställas i ett ur rättssäkerhetssynpunkt sämre läge än den som exempelvis efter upprepade bestraffningar för tjuvnadsbrott dömes till ett års straffarbete. Redan kravet på jämlikhet inför lagen synes påkalla att den föreslagna undantagsregeln i 30 kap. 8 § andra stycket utsträcker att omfatta alla fall där den tilltalade av hovrätt dömts till frihetsstraff eller avsättning.

Med hänsyn till det anförda har jag inom utskottet yrkat i första hand avslag å propositionen och i andra hand en lösning av frågan i den riktning jag här ovan antytt. Då dessa yrkanden icke vunnit utskottets bifall, anser jag mig icke reservationsvis böra framlägga några ändringsförslag.»

2:o) av herrar *Lindqvist* och *Rylander* beträffande viss del av utskottets motivering.